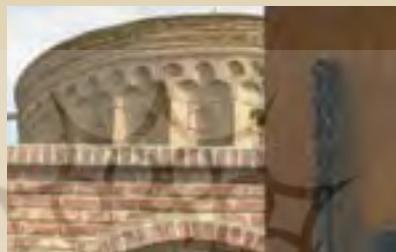

برج طغول

آینده‌ای از هنر معماری
با علم نجوم

برج طغول یکی از شاهکارهای معماری است. در سال ۱۳۰۱ هـ بخش فوقانی این بنای تاریخی فروریخته بود که به دست حاجی ابوالحسن عماری‌باشی تعمیر و بازسازی و بوستانی زیبا و مصفا پیرامون آن احداث شد. هم اکنون این بنای عنوان یکی از جاذبه‌های مهم میراث فرهنگی و گردشگری مورد توجه علاقمندان و گردشگران است.

آن عجین کرده است. از جمله کاربرد این برج استفاده در شب‌های تار با استفاده از روشن کردن آتش بر باروی بلند آن برای راهنمای مسافران جاده ابریشم که از جانب خراسان به جانب ری می‌آمدند بوده و در روز احتیاجات گاه شماری مردم را مرفتفع نموده است. زیرا برج طغول ویژگی فوق العاده دیگری در خود نهفته دارد و آن ساعت آفتابی منحصر به فردی است که در دل کنگره‌های آن پنهان دارد. که شاید مورد مشابه آن در تاریخ علم کمتر یافت می‌شود. همان‌طور که ذکر شد حول این برج از نمای بیرونی ۲۴ کنگره با زاویه حاده جلوه‌گر شده است که در بالای هر ترک یک کنگره چهار و نیم دایره وجود دارد که بیانگر یک ربع ساعت است و در بالای آنها نیز شش مستطیل است که هر یک ۱۰ دقیقه را نشان می‌دهد و سپس شیارهای ریزتری، به عنوان دقیقه وجود دارد. کنگره‌ها دور تا دور این اثر به گونه‌ای طراحی شده که اگر چنانچه طلوع آفتاب اتفاق بیافتد در جانب شرق بنا، کم کم یکی از کنگره‌ها روشن می‌شود و آفتاب درون آن می‌تابد، اگر نیم ساعت از طلوع آفتاب بگذرد نصف کنگره روشن می‌شود اگر یک ساعت از طلوع خورشید بگذرد یک کنگره به طور کامل روشن می‌شود و اگر چنانچه دو ساعت بگذرد دو کنگره روشن می‌شود. دو ناودان شرقی و غربی آن ساعت سه و نه را نشان می‌دهد و درهای شمال و جنوب آن نیز ساعت شش و دوازده هستند.

سرزمین ایران است که در میدان سه فرهنگ سامی، مزدایی و برهمازی قرار گرفته بهمین دلیل میدان ترکیبی از معماری شرق و غرب خور را در میراث‌های تاریخی خود قرار دارد یکی از این نمونه‌ها برج طغول است. یکی از شاهکارهای دوران و زیبایی‌های بر جای مانده در زمان، در حاشیه شهر تهران در منطقه ابن‌بابویه شهر کهن ری است که در میان انبویه از سازه‌های سر به فلک کشیده، شکوه خود را پس از ۷۰۰ سال و اندی که از قمت آن گذشته حفظ نموده است، برجی به بلندی‌ای تاریخ و شکوه و تمدن ایران زمین. آری، این برج، برج طغول نام دارد. یادواره سردار دلاور و بنیانگذار سلسله سلجوقیان «طغول بیک سلجوقی» که بنا به روایتی این مکان نه تنها آرامگاه طغول سلجوقی و مادرش بلکه مرقد بسیاری از فرزانگان و دانشمندان عصر سلجوقی نیز بوده که این بقیه به پاسداشت عظمت آن‌ها بنا شده است.

مرحوم استاد سید محمد محیط طباطبایی، ادیب معاصر و صیت کرده بود که به خاطر علاقه خاصی که به این مکان و معماری آن داشته او را در پای این برج به خاک بسپارند. این بنا با مساحتی بالغ ۴۸ متر مربع و ارتفاعی در حدود ۲۰ متر و با اسکلتی خشتشی و آجری به صورت استوانه‌ای افراشته خودنمایی می‌کند.

نمای داخلی برج طغول به صورت استوانه گونه و نمای بیرونی آن از ۲۴ کنگره با زاویه‌های حاده تشکیل شده است. در ضلع شمالی و جنوبی برج دو سردر با معماری طرح رازی ساخته شده است.